

<http://www.diva-portal.org>

Postprint

This is the accepted version of a paper published in *Åter:Forum för självförsörjning och alternativt boende på landsbygden*. This paper has been peer-reviewed but does not include the final publisher proof-corrections or journal pagination.

Citation for the original published paper (version of record):

Kjellström, S., Larsson, M. (2015)

Självhushållningsfestival och nätverksskapande i Skärstad.

Åter:Forum för självförsörjning och alternativt boende på landsbygden, (4): 25-27

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-28941>

SJÄLVHUSHÅLLNINGSFESTIVAL OCH NÄTVERKSSKAPANDE I SKÄRSTAD

SOFIA KJELLSTRÖM,
MARIA LARSSON OCH SILVIA SUTTER

Förra året startade vi ett litet lokalt nätverk och en festival för självhushållningsintresserade. I år har vi försökt vidare utveckla verksamheten och tänkte här berätta lite om det i förhoppningen att det ska hjälpa och inspirera andra som vill dra igång liknande i sin bygd.

Självhushållningsfestival och nätverk 1.0

Sommaren 2014 skrev vi en artikel i Åter 3/14 om hur vi, en liten grupp på tre entusiaster, försökte skapa ett lokalt nätverk i området med människor som är intresserade av en mer hållbar livsstil, omställning, självhushållning och permakultur. Vi hade då träffats regelbundet tidigare under våren för att diskutera och fördjupa oss i dessa frågor. Resultatet blev att vi arrangerade en självhushållningsfestival för att inspirera likasinnade i trakten att delta i vårt nätverk. Det blev en mycket populär aktivitet som lockade över 200 besökare och en hel del som skrev upp sig på vår nätverkslista.

Utmaningen vi stod inför, efter festivalen, var att ta vara på alla dessa nyvunna bekantskaper. Men hur skulle vi gå vidare? Hur skulle organisationen och administrationen gå till? Vi enades om att vi ville skapa ett nätverk som vi hoppades skulle bli mer resiliant, livskraftigt och mer självgående än en förening. En förening är helt beroende av insatser från de förtroendevalda medan i ett nätverk delar alla på ansvaret och bidrar

med vad de kan såsom kunskap, tid, engagemang och resurser.

Nätverksskapande 2.0

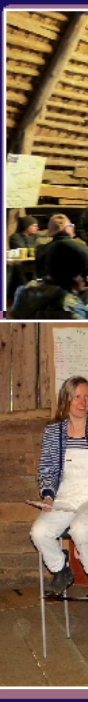
Ordet självhushållning är på ett sätt missvisande, det kan ge intryck av att självhushållning är något som man ska hålla på med själv i bemärkelsen enskilt. Men man inser snabbt att utbyte med andra personer, av kunskaper om tex hur man odlar och sköter sina djur är helt oundgängligt, och dessutom mycket stimulerande och ger kraft. I den klassiska boken "Självhushållning" av Seymour ägnas 2 sidor om detta i sista kapitlet. Men hur gick vi tillväga?

En grundläggande sak för att starta ett nätverk är att rekrytera och lära känna intresserade personer. Ett tips för att knyta an både till personer som man känner och sådana som man inte känner är att samla in e-postadresser vid olika aktiviteter. Åren innan hade vi varit inblandade i en rad aktiviteter i trakten, framför allt föredrag om permakultur och en permakulturrkurs. Detta har varit träffar som har marknadsförts lokalt och med hjälp av ett studieförbund. Vid dessa tillfällen har vi alltid cirkulerat en lista där personer kunde skriva sitt namn och sin e-postadress om de var intresserade av liknande arrangemang i framtiden. På detta sätt hade vi ett 50 tal namn.

En vardagskväll i januari bjöd vi till träff om självhushållning och ett 15-tal personer kom. På denna träff lät vi alla deltagare presentera sig och vad de var intresserade av och vad de skulle kunna bidra med. Vi för-

sökte engagera så många personer som möjligt att ta på sig ansvar för någon aktivitet. Detta mynnade ut i en serie av olika diskussionsgrupper och studiecirkel inom självhushållning under våren. Ibland var det två personer som träffades en kväll och andra grupper hade ett 10-tal deltagare under 7 träffar. De studiecirkel som arrangerades av olika medlemmar i gruppen var: "odla grönsaker", "ekologisk fruktodling", "ympning", "beskärning", "tvåttillverkning", "alternativ energi", "företagsekonomi för självhushållare", "öl- och mjödframställning". Utöver dessa gruppträffar, hade vi också ett möte en gång i månaden med hela gruppen för att stämma av, prata, diskutera, umgås och ha trevligt.

Vi har vissa principer eller grunder som varit ledande i vårt arbete med nätverket. En av dem är att vi ska göra sådana saker som vi själva är intresserade av och känner lust och nyfikenhet inför. Om vi vill lära oss mer om något, då frågar vi om någon annan också vill det, och så gör vi det tillsammans. En annan princip som hänger ihop med denna är att bjuda in till delat ansvarstagande. Det finns ingen expertgrupp eller några förtroendevalda som ska göra aktiviteter som ska intressera andra, utan nätverket bygger på att vi delar med av våra erfarenheter om det som vi kan något om, litet som stort. Poängen är att lära sig tillsammans.

Självhushållningsfestival 2.0

Vi ville avrunda terminen av aktiviteter inom självhushållning och så ett frö till entusiasm och inspiration för nya aktiviteter till hösten. Därför anordnade vi en "Självhushållningsfestival" för andra året i rad på Allmögården i Skärstad. Det blev en dag späckad med roliga aktiviteter. Vi var över 60 personer som spenderade dagen tillsammans i anda av engagemang, entusiasm, inspiration, nyfikenhet, värme och gemenskap. Dagen innehöll tre delar: korta

föredrag, miniworkshops och en gemensam middag och avslutningsfest.

På förmiddagen hällde regnet ner men vi satt torra på logen och lyssnade på intressanta föredrag. Gruppen "Omställning Jönköping" var först ut. De berättade för oss om vad Omställning och Omställningsrörelsen är, och hur de har arbetat i sin grupp. Vi hade tidigt kallat vårt nätverk "Omställning Gränna-Skärstad" utan att egentligen ha förankrat dess innebörd och betydelse. Därför var det extra intressant att få ta del av "Omställning Jönköpings" erfarenheter.

Därefter fick vi lyssna på ett föredrag om frivillig enkelhet. Om att aktivt välja att avstå från det materiella överflödet som vi har tillgång till i dagens samhälle men också om att välja ett enklare liv. Följt av: "Fröodling" – Om hur man kan odla sina egna frön, "Huskurer" – om vad för växter vi kan plocka i naturen för att kurera oss med och "Vi är vad vi äter" – Om matens betydelse för vår hälsa.

Alla föredragen var mycket uppskattade och gav upphov till många givande diskussioner. Föredragen var korta, mellan 15-20 minuter och det var ett bra upplägg. På eftermiddagen blev vädret bättre. Även om vi bjöds på en och annan regnskur så var det inget som kunde förstöra den uppslupna stämningen.

Eftermiddagen var uppdelad på fem block. I varje block fanns ett antal praktiska stationer och workshops att välja på så som: "Börja med höns", "Kompost", "Röka kött", "Bygga gärdsgård", "Biodling", "Rundvandring på gården", "Örtmedicin", "Bekanta sig med Cob", "Bygga raket spis", "Göra egen tvål", "Ympning av fruktträd", "Timring", "Laga mat i kokgrop", "Tjärdal och Björknävertjära", "Halmslöjd", "Göra egna fröbomber", och "Slakt av höns och kanin". Det flesta stationerna blev en kort introduktion i ämnet med mersmak.

På kvällen firade vi i självhushållningsanda med knytkalas, musikunderhållning och ringdans. Deltagarna fick också prova på irländsk och afrikansk dans. Euforiska och supernöjda med dagen ser vi med tillförsikt fram emot hösten när vi träffas igen. Vi hoppas att vi då kan arbeta vidare mot ett aktivt och livskraftigt nätverk inom självhushållning och hållbar livsstil, med stor uppslutning och engagemang.

Omställningsrörelsen

Omställningsrörelsen är en folkrörelse som sprider sig snabbt över världen. Den började i Totnes i Storbritannien. Rörelsen bygger på människors gemensamma engagemang för att skapa ett bra och hållbart liv och att förbereda sig för en framtid som kan förändras dramatiskt på grund av miljö-, klimat-, ekonomiska problem och den minskade tillgången på billig fossil energi. Det bygger på en tro att vårt nuvarande samhälle saknar förmågan att hantera konsekvenserna av dessa framtidshot och att det är bättre att själva vara med och forma vår framtid istället för att drabbas av den.

Vår värld står nu inför det faktum att vi nått gränsen för tillgängliga resurser och hur mycket ekosystemen kan tåla av utsläpp. Det finns en stark tro hos allmänheten att tekniska innovationer och tillväxt ska kunna rädda oss ur dessa kriser. Men omställningsrörelsen gör analysen att det är tillgången av fossila bränslen som gjort det möjligt att skapa de system som bygger upp vårt samhälle i dag och att de inte går att upprätthålla utan de energikällorna. För att skapa hållbara förutsättningar för mänsklig närvaro på denna planet måste vi ställa om till en tillvaro utan fossila bränslen.

Omställningsrörelsen är en gräsrotsrevolution som byggs upp av lokala omställningsgrupper. En sådan grupp startas genom att några individer går samman och hjälps åt att sprida budskapet och förankra idéerna i lokalsamhället. En viktig del i processen är att få människor att komma närmare varandra och skapa samverkan och sociala nätverk. Det handlar om att

stärka resiliensen i lokalsamhället och att rusta det för att klara av att fungera trots stora förändringar i omvärlden. Då är det viktigt att det finns en hög grad av självförsörjning och en förmåga att täcka de basala behoven lokalt. När försörjningen har en stark lokal bas kan besluten också tas lokalt där kunskapen finns om de unika lokala förutsättningarna och om invånarnas behov.

För de lokala omställningsgrupperna handlar det om att skapa en bred medvetenhet om vår situation och gemensamt ta fram en vision för den egna byn, bygden, staden, stadsdelen eller dalen som man lever i. En vision som handlar om en tillvaro med social samvaro, ökad samverkan, närproducerade livsmedel, förändrade transportmönster och en radikalt minskad energikonsumtion utan innehåll av fossila bränslen. Utifrån denna vision arbetar man sedan fram en omställningsplan för att beskriva vägen fram till önskat läge.

7 principer för omställningsrörelsen

- Synliggöra en positiv framtid. - Vi måste först kunna visualisera och föreställa oss den framtid vi vill ha innan vi kan skapa den.
- Verka för ökad medvetenhet
- Poängtera att alla behövs och värdera all kunskap
- Göra det enkelt och kraftfullt
- Bygga resiliens
- Söka lokala lösningar
- Stimulera in- och utvärdig omställning

Källa: omstallning.net

Omställningsnätverk 3.0 – skapa delaktighet

Efter en första termin av ”smekmånad”, då vi främst gjort roliga saker tillsammans har även problemen med vårt informella nätverk börjat visa sig. Höstens arbete står nu inför många organisatoriska frågor som vi måste ta tag i. Även ett nätverk måste ha en formell styrning om vi ska lyckas hålla ihop gruppen och komma framåt i vårt arbete. Vi måste formulera målsättningar och strategier som alla kan ställa sig bakom samt hitta mötesmetoder, ledarskapsmodeller, och mötesregler där alla får komma till tals och bli hörda. Samtidigt som att vi inte ska behöva fastna i ändlösa diskussioner utan mål och mening.

Mötesformerna måste främja hög delaktighet, ett aktivt lyssnande, och vara demokratiska där alla känner sig lika viktiga. Det är också viktigt att främja en trygg och förlåtande atmosfär där människorna i gruppen känner tillit till varandra och att det finns en känsla av att det är okey att ”göra bort sig” samtidigt som det finns en spänning och entusiasm i luften. Det gäller också att hitta mötesmetoder med enkla, uttalade, spelregler för att hjälpa gruppen att nå sin fulla potential.

En annan viktig fråga som vi måste lösa är hur medlemmar i nätverket ska kunna kommunicera med varandra på ett fritt och obundet sätt emellan mötena. Precis som pressfriheten är nödvändig för ett fungerande politiskt system, är en fungerande kommunikations- och informationsstrategi viktig för demokratin och delaktigheten i ett omställningsnätverk. Det är viktigt att information och kommunikation inte toppstyrs utan att alla känner sig lika viktiga och ansvariga att hålla nätverket uppdaterat.

SOFIA KJELLSTRÖM: Docent och forskare, bor på landet med man och barn, där vi är intresserade av ätbar trädgård, bevarandearbete av lantraser, biodling, en miljövänlig livsstil och hållbar utveckling. sofia@fni.se

MARIA LARSSON: Driver tillsammans med min man Bengt Sjöberg, Allmogegården - en levande kulturmiljögård. Där utbildar vi människor som vill lära sig om småskaligt, hantverksmässigt lantbruk, självhushållning, permakultur och hållbar livsstil. www.allmogegarden.se maria@allmogegarden.se

SILVIA SUTTER: utbildad geograf och stadsplanerare, nybörjande "micro farmer" med mål att starta eget företag inom mathantverk och trädodling. Stort intresse för omställningsfrågor, särskilt för hållbar och djurvänlig matproduktion. www.jordvard.se silvia@jordvard.se.